

Suomi ja Viro tiivistävät digitaalista yhteistyötä

Juha Sipilä, Suomen pääministeri

Taavi Rõivas, Viron pääministeri

Virolaiset tai suomalaiset yrittäjät, jotka harjoittavat liiketoimintaa Suomenlahden yli, eivät enää joutuisi pitämään mukanaan virallisesti allekirjoitettuja todisteita yrityksensä taloudellisesta tuloksesta tai siitä, että heillä on oikeus toimia yrityksensä edustajina. Sen sijaan asiaan liittyvät julkiset virastot voisivat lähettää toisen hallinnon yritysrekisteriin automaattisia tietopyyntöjä, joihin vastattaisiin silmänräpäyksessä. Näin yrittäjän ei tarvitsisi käydä julkisessa virastossa ollenkaan. Sekä virasto että yritys säästäisivät aikaa ja vaivaa.

Kenenkään ei enää tarvitsisi hankkia, pitää mukanaan tai esittää tuloja, vakuutuksia tai tukia koskevia dokumentteja silloin, kun he aloittavat työskentelyn toisessa maassa tai hakevat siellä tukia. Virastot saisivat kaikki vaadittavat tiedot kollegoiltaan toisesta maasta heti, kun niitä tarvitaan. Jos joku sairastuu vieraillessaan naapurimaassa, hän voisi ostaa lääkkeitä sähköisellä reseptillä, jonka lääkäri kirjoittaisi henkilön kotimaassa.

Nämä ovat esimerkkejä tavoista, joilla tietojen siirtäminen Viron ja Suomen hallintojen välillä voisi helpottaa yksittäisten kansalaisten ja yritysten liikkuvuutta. Allekirjoitimme tällä viikolla yhteisen julkilausuman, johon sisältyi aihetta koskeva etenemissuunnitelma.

Tarkoituksena on, että vuoden 2016 loppuun mennessä laaditaan konkreettiset toimintasuunnitelmat, joissa määritellään, miten ja milloin automatisoitu tietojenvaihto otetaan käyttöön niissä kohteissa, joissa sillä on eniten potentiaalia. Kuten esimerkeistä käy ilmi, näitä kohteita ovat esimerkiksi yritysrekisterit, sähköiset reseptit, sosiaalitet ja väestörekisterit. Vuoden 2017 loppuun mennessä on määrä valmistella sopimukset myös esimerkiksi verotusta, tutkintoja ja sähköisiä terveystietoja varten.

Päätimme ottaa tämän askeleen nyt siksi, että Suomi ja Viro ovat tällä hetkellä ainutlaatuisessa tilanteessa. Digitaalisen yhteistyömme ansiosta molempien maiden hallinnot toimivat pohjimmiltaan saman tietojenvaihtoinfrastruktuurin varassa. Suomen hallinnossa Viron X-Road-alustaa käytettiin perustana uudelle tietojenvaihtoinfrastruktuurille, jonka nimi on Palveluväylä. Se otetaan laajasti käyttöön Suomen julkisella sektorilla tämän vuoden aikana.

Näin luodaan ainutlaatuinen tilaisuus maidenvälisen yhteyden luomiseen automatisoidun tietojenvaihdon avulla. Muissa maissa tämänkaltaista projektia ei ole vielä toteutettu vastaavilla tavoilla tai vastaavassa laajuudessa.

Viron ja Suomen hallintojen välillä tapahtuu jo jonkin verran tietojen vaihtoa. Se on kuitenkin satunnaista ja perustuu usein vanhentuneeseen teknologiaan (tietoja vaihdetaan paperilla,

sähköpostin välityksellä tai fyysisen laitteen avulla). Lisäksi tietopyyntöjen käsittely ja tietojen vastaanottaminen edellyttävät merkittäviä määriä ihmistyövoimaa. Valtion virastoissa on henkilöitä, joiden työnkuva koostuu nimenomaan tietopyyntöjen tekemisestä toisien maiden hallinnoille sekä pyyntöjen käsittelystä.

Automatisoitu tietojenvaihto korjaisi tilanteen. Sen avulla virastomme saisivat niille tarpeellisen suoran pääsyn toistensa tietokantoihin. Kaikkea pääsyä tietoihin hallinnoidaan maiden tietosuojamenetelmillä, joilla varmistetaan, että viranomaiset näkevät vain ne tiedot, joihin heillä on oikeudet, ja että kansalaisten yksityisyyttä kunnioitetaan. Käyttöoikeudet olisivat automaattisia ja ne rakennettaisiin valmiiksi sovelluksiin, joita viranomaiset käyttävät työssään. Näin pystymme tehostamaan toimia, jotka ovat välttämättömiä maasta toiseen liikkuville kansalaisille. Lisäksi suora pääsy tietoihin mahdollistaa täysin uusien palveluiden kehittämisen juuri näille kansalaisille, sillä se mahdollistaa sellaisten tietojen käytön, joihin aiemmin ei ole ollut pääsyä.

X-Road-ratkaisun jakaminen tuo mukanaan suuria muutoksia. Teknologisesta näkökulmasta tietojen vaihto rajojen yli helpottuu paljon. Jäljellä on enää hallinnollisia ja lainsäädännöllisiä esteitä. Palveluista vastaavien virastojen on selvitettävä yksityiskohtaisesti, miten toiselta osapuolelta saatuja tietoja käsitellään ja tulkitaan. Lisäksi niiden täytyy laatia tarpeelliset sopimukset ja muokata menettelytapojaan.

Poliittinen tahtomme on, että Suomen ja Viron valtion virastoissa asetetaan valtioidenvälinen tietojenvaihto yhdeksi digitaalisen kehityksen painopisteistä. Pääministereinä aiomme käydä kokouksissamme läpi etenemissuunnitelman toteutumista.

Julkilausumallamme viemme Viron ja Suomen välisen digitaalisen yhteistyön uuteen vaiheeseen ja uudelle tasolle. Laaja automatisoitu tietojenvaihto tekee meistä roolimallin muille Itämeren alueen maille ja Euroopan unionille. Monissa maissa edistymistämme seurataan jo, ja muut ovat valmiita seuraamaan jalanjäljissämme, jos onnistumme. Sovitut toimenpiteet eivät siis ole tärkeitä pelkästään Virolle ja Suomelle. Olemme luomassa uutta, rajat ylittävää digitaalisen hallinnon mallia.

On tärkeää, että allekirjoitimme julkilausumamme sähköisesti, suomalaisen virkakortin ja virolaisen mobiilihenkilöllisyystodistuksen avulla. Kun kerran pääministeritkin voivat tehdä niin ja se hyväksytään hallinnoissamme, kaikkien Viron tai Suomen kansalaisten, virkamiesten ja yrittäjien tulisi voida allekirjoittaa asiakirjansa sähköisesti. Sähköistä allekirjoitusta pitäisi käyttää enemmän! Olemme sopineet hallinnollisesta yhteistyöstä, jonka tavoitteena on sähköisten henkilöllisyyksien ja allekirjoitusten molemminpuolinen hyväksyminen käytännössä kaikissa sähköisissä julkisissa palveluissa ja julkisissa virastoissa niin pian kuin mahdollista.